

Čís. 575.

Spory o zrušení platně uzavřené nájemní smlouvy patří bez ohledu k hodnotě sporného předmětu k výlučné věcné příslušnosti soudů okresních (§ 49 čís. 5 j. n.).

(Rozh. ze dne 7. července 1920, R I 448/20.)

Tvrdě, že platně uzavřená nájemní smlouva byla napotom soubhlasnou vůlí stran rozvázána, domáhal se pronajímatel proti nájemci žalobou u okresního soudu výroku, že nájemní smlouva je zrušena a nájemce povinen najatý předmět vrátiti. Okresní soud k námitce žalovaného odmítl žalobu pro věcnou nepříslušnost, poněvadž předmětem sporu jest jsoucnost nájemní smlouvy a hodnota jeho 1000 K převyšuje. Rekursní soud zamítl námitku věcné nepříslušnosti, poněvadž nejedná se ve sporu o jsoucnost, nýbrž o další trvání nájemní smlouvy a není zde proto místa pro výjimku z pravidla § 49 čís. 5 j. n.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pro spory ze smluv nájemních je výlučná věcná příslušnost soudů okresních pravidlem, věcná příslušnost, dělená dle hodnoty sporného předmětu mezi sborové soudy první stolice a soudy okresní je výjimkou z onoho pravidla (§ 49 čís. 5 j. n.). Úmyslem zákona bylo, by ohledně věcné příslušnosti ve věcech nájemních zůstalo zásadně při posavadním stavu právním. Hledíc pak k tomu, že dle § 1 čís. nařízení ze dne 16. listopadu 1858 čís. 213 ř. z. přikázány byly k věcné příslušnosti soudů okresních veškeré spory ze smluv nájemních, a hledíc k tomu, že výjimečné právní předpisy nedopouštějí, by jich obdobně bylo používáno, nutno výjimky, připuštěné z řečeného pravidla v § 49 č. 5 j. n. vykládati přesně a způsobem obmezujícím. Z těchto výjimek přichází v tomto případě v úvahu ustanovení § 49 č. 5 j. n., dle něhož dle hodnoty sporného předmětu rozdělena jest věcná příslušnost mezi sborové soudy první stolice a okresní soudy při sporech ze smluv nájemních, jež týkají se jsoucnosti nebo nejsoucnosti smlouvy nájemní. I jedná se o to, které spory ze smluv nájemních to jsou, jež týkají se jsoucnosti nebo nejsoucnosti smlouvy nájemní. Jest zde možným dvojí výklad. Jeden, jenž jsoucností smlouvy rozumí právoplatný její vznik, druhý, jenž pod tento pojem zahrnuje jednak právoplatný vznik smlouvy, jednak další trvání smlouvy, co do jejího platného vzniku nesporné a nepochybné. Onen výklad obmezuje řečenou výjimku § 49 čís. 5 j. n. na žaloby určovací, domáhající se rozsudku o tom, zda smlouva platně vznikla, čili nic, a zda tudíž zde jest čili nic. Druhý výklad rozšiřuje výjimku i na spory o nápotomní zrušení smlouvy platně uzavřené. Doslov § 49 č. 5 j. n. o sobě může ovšem krýti i ten i onen výklad a nutno proto uvážiti i jiná související ustanovení zákona, by umožněno bylo, rozhodnouti se spolehlivě pro ten neb onen výklad. Tyto úvahy vedou pak ku výsledku, že výrazem jsoucnost nájemní smlouvy míněn jest jen její právoplatný vznik a nikoli též její trvání a že proto výjimečné ustanovení § 49 č. 5 j. n. nelze rozšiřovati

na spory o zrušení smlouvy právoplatně uzavřené. V tomto smyslu užívá zákon řečeného výrazu v §§ 228 a 236 c. ř. s. a týž smysl přikládá mu zejména i v samé jurisdikční normě, rozeznáváje v § 88, odstavec první j. n. zcela přesně mezi žalobami o zjištění jsoucnosti nebo nejsoucnosti smlouvy a žalobami o její zrušení. Než i předpis § 49 č. 5 j. n. sám prikazuje výlučně k druhové příslušnosti okresních soudů právě ty nejčastější spory o zrušení nájemní smlouvy, totiž spory o výpověď a předání nebo převzetí najatého předmětu, tedy případy, kde platně uzavřená smlouva nájemní zrušuje se, byla-li uzavřena na dobu neurčitou, výpovědí a, byla-li uzavřena na dobu určitou, žalobou o vrácení nebo převzetí pronajatého předmětu. I nelze porozuměti, proč by zákon, kdyby v § 49 čís. 5 j. n. výrazem jsoucnost anebo nejsoucnost smlouvy rozuměl též další trvání anebo zánik platně uzavřené smlouvy, byl dle toho, v jaké formě a z kterého důvodu uplatňuje se zrušení smlouvy, v jedněch a to nejčastějších případech pak připouštěl tuto příslušnost jen při nižší hodnotě sporného předmětu. Máť zajisté forma řízení a povaha zrušovacího důvodu pro vymezení příslušnosti význam podřízený a, pokud povahou zrušovacího důvodu podmíněna jest urychlenost řízení (§§ 1117 a 1118 obč. zák.), lze nadíti se jí spíše u soudu okresního, jak zákon sám vycházel z tohoto hlediska, roztrídíuje věcnou příslušnost mezi soudy okresní a sborové soudy první stolice.

Čís. 576.

Liknavý dlužník práv jest věřiteli i ze škody, jež pro liknavost povstala znehodnocením jistiny.

(Rozh. ze dne 7. července 1920, Rv I 282/20.)

Odmítnuv nabízené zapravení pohledávky 15.000 K v korunách rakousko-uherských, žaloval tuzemský věřitel Drážďanského dlužníka v roce 1920 o zaplacení 15.000 Kč, opíraje se jednak o to, že splniště závazku jest v Čechách, jednak o to, že dlužník jest již od 15. března 1915 v prodlení. Strany udaly souhlasně, že dle úmluvy z roku 1913 měl se jejich právní poměr posuzovati dle práva rakouského. O b e n i ž š í s t o l i c e uznaly dle žalobní žádosti, přiklonivše se, každá s jiným odůvodněním, k žalobcovu stanovisku, že splništěm závazku byly Teplice v Čechách.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nelze ovšem souhlasiti s názorem prvního soudce, jenž za to má, že splniště bylo v Teplicích, neboť v dlužním úpise z 11. března 1912 nic se o tom nepraví a ve smíru ze dne 15. ledna 1913 praví se jen, že případ posuzovati jest dle rakouského práva, a že se strany podrobují příslušnosti okresního soudu v Teplicích. Také nelze souhlasiti s právním náhledem odvolacího soudu, že splniště bylo v Teplicích dle předpisu § 905, odstavec druhý obč. zák., dle něhož měl žalovaný žalobci zaslati peníze do Teplic, kde jest jeho bydliště. Neboť tento předpis splniště nestanoví,